İSHÂK BİN YÛSUF EL-EZRÂK

Tebe-i tâbiîndendir. Tabiînden hadîs-i şerîfler rivâyet etti. Hadîs ilminde sika (güvenilir) ve saduk (doğru)'dur.

Aslen Kureyş'ten olup, Mahzûmoğullarındandır. Haccâc bin Yûsuf'un kurduğu Vâsıt şehrinde 117 (m. 735) senesinde doğdu. Tahsiline Vâsıt ve sonra Bağdâd'ta devam etti. Abbasî halifesi Muhammed bin Hârûn Reşîd zamanında 195 (m. 810) senesinde Vâsıt şehrinde vefât etti.

Künyesi Ebû Muhammed olup, babasının ismi Yûsuf bin Mirdâs'tır. Kureyş kabilesinden olduğu için el-Kureyşî, Vâsıt şehrinde oturduğu için el-Vâsıtî nisbet edildi. El-Hâfız, es-Sika ve hassaten el-Ezrâk lakabiyle anıldı. Ebû Muhammed İshâk bin Yûsuf bin Mirdâs el-Kureyşî el-Vâsıtî el-Ezrâk el-Hâfız, Tabiînden birçok zevattan hadîs-i şerîf rivâyet etti. Onların sohbetlerinde bulunmakla şereflendi. Süleymân bin Mihrân, el-A'meş, Saîd el-Cerîrî, Zekeriya bin Ebî Zaîde, Avf el-A'râbî, İbni Avn, Mis'ar, Ömer bin Zer, Süfyân-ı Sevrî, Şüreyk bin Abdullah'dan (r.aleyhim) ilim tahsil edip hadîs-i şerîf rivâyet etti. Hadîs tahsili için Bağdâd'ta bulundu. Hocası Şüreyk bin Abdullah'ın yazarak rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden beşbinini kendisine arz ederek aldı. O, Şüreyk'i ve bildiklerini en iyi bilen insandı. Kırâat ilmini meşhûr kırâat imâmı Hamza ez-Zeyyat'tan aldı.

El-Ezrâk'tan, Ahmed bin Hanbel, Yahyâ bin Muin. Amr el-Nâkıd, Hasan bin Hammâd Seccade, İshâk bin Behlül, Ebû Bekir bin Ebî Şeybe, Dahîm, Kuteybe, Ebû Hayseme, Sâdân bin Nasr, Muhammed bin Ubeydullah el-Münâdî ve diğerleri hadîs-i şerîf rivâyet ettiler.

Ahmed bin Hanbel, Yahyâ bin Muin, Abdullah bin Sâlih el-Iclî ve Muhammed bin Sa'd (r.aleyhim), İshâk bin Ezrâk'ın sika olduğunda ittifâk ettiler. Âlimler, el-Ezrâk'ın teşrik tekbirleri hakkında, en iyi bilgiye sahip olduğunu kabûl etmektedirler.

Çok ibâdet eder, gece uykusunu terk ederdi. Allahtan çok korkar, utancından semâya bakamazdı. Devamlı gözü yerde gezerdi. Yahyâ bin Dâvûd (radıyallahü anh) "İshâk bin Yûsuf el-Ezrâk, yirmi sene başını semâya kaldırmadı" demektedir.

Hasan bin Hammâd, İshâk bin Yûsuf el-Ezrâk'ın kendisinden nakleder.

Kûfe'ye girince A'meş'in tek başına mescidin kapısında oturduğunu gördüm. Annemin sözü aklıma geldi. Peygamberimizin (aleyhisselâm) "İlim taleb etmek, her müslüman üzerine farzdır" hadîs-i şerîfini düşündüm, içeri girdim ve selâm verdim. O'na "Ey Ebû Muhammed (A'meş) bana hadîs-i şerîf öğret, ben garip biriyim" dedim. Bana nereli ve kim olduğumu sordu. Söyleyince de, "Senden önce kimseye bahsetmediğim bu hadîs-i şerîfi sana vereyim. O'nu bana Ebû Evfâ rivâyet etti. Peygamber aleyhisâelâm "Haricîler, Cehennemin köpekleridir" buyurdu, dedi.

İshâk bin Yûsuf el-Ezrâk, Hazreti Ali'nin (radıyallahü anh): "Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) altın yüzük ve ipekli kumaş kullanmayı erkeklere yasakladı" buyurduğunu rivâyet etti.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târîh-i Bağdâd cild-6, sh. 319

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 320

3) Târîh-i kebir, cild-1, sh. 380

4) Tabakât-ül-kübrâ cild-7, sh. 315

5) Tehzîb üt-tehzîb cild-1, sh. 257